

2009

1. Onderwerp van de klacht: schending van wetenschappelijke integriteit

2. Advies van de vertrouwenspersoon

De klacht heeft betrekking op een (vermeende) schending van wetenschappelijke integriteit.

1. De taak van de vertrouwenspersoon is omschreven in de Notitie Wetenschappelijke Integriteit van KNAW, VSNU en NWO (2001) en heeft als doel, te komen tot 'een heldere en eenduidige uitspraak over het vermoede geval van integriteitsschending in de vorm van een advies aan het bestuur'. Ik verwijs verder naar deze Notitie.
2. De klacht bestaat uit twee grieven:
 - aangaande de schending van wetenschappelijke integriteit;
 - handhaving reglement wetenschappelijke integriteit.

Beide onderdelen zullen hierna afzonderlijk worden besproken.

1. Op basis van de klacht is gekozen voor de volgende aanpak.
2. Als eerste is op 4 november 2008 een uitgebreid vertrouwelijk gesprek (een gesprek onder vier ogen) gevoerd met klager. Hij heeft ruimschoots de gelegenheid gekregen om in dit open gesprek zijn brief en de daarin vermelde klachten weer te geven en toe te lichten.
3. Dezelfde dag heeft een gesprek (wederom onder vier ogen) plaatsgevonden met beklaagde werkzaam in dezelfde onderzoekgroep als klager.
4. Op 7 november 2008 hebben in de aanwezigheid van beleidsmedewerker/jurist van het CvB gesprekken plaatsgevonden met de onderzoekleider van klager en beklaagde en met de decaan van de faculteit in de periode dat deze zaak speelde). Bij deze twee gesprekken is omdat beide formeel zijn aangesproken in hun functie van leider van de onderzoekgroep c.q. van de faculteit bewust gekozen voor de aanwezigheid van beleidsmedewerker/jurist bij de gesprekken.
5. Voor deze (totale) aanpak is gekozen op basis van de in de brief van klager aangegeven klacht(en) en de personen die tijdens het gehele traject op diverse wijzen bij de zaak betrokken zijn geweest.

De inhoud van de klacht

1. Klager geeft in zijn brief aan dat de klacht in wezen twee punten betreft, die evenwel nauw met elkaar verband houden. Deze zijn:
 - a. grieven aangaande de schending van wetenschappelijke integriteit;
 - b. handhaving reglement wetenschappelijke integriteit
2. Voor het verkrijgen van een zo transparant mogelijk beeld van de gehele kwestie zijn in de vier gesprekken drie items de revue gepasseerd, te weten de interactie van klager met
 1. beklaagde
 2. zijn onderzoekleider
 3. de decaan van de faculteit

Deze drie items zullen achtereenvolgens worden besproken.

Ad. 1. Interactie klager – beklaagde

Op 4 november 2003 werd door beklaagde ter aanvaarding van zijn hoogleraarschap een rede uitgesproken. Deze rede was in belangrijke mate gebaseerd op het geschrift van XXXX. Direct na afloop van deze rede heeft klager, tijdens de receptie, beklaagde aangegeven dat het bij dat betreffende boek ging om een XXXXX prijsvraag en dat het manuscript vermoedelijk aanwezig was in het archief van de UB.

In de gedrukte versie van de oratie van beklaagde die in 2004 is verschenen wordt geschreven dat: "Nader onderzoek leidde vervolgens nog tot de ontdekking, dat het manuscript van het betoog deel uit maakt van het archief van het XXXXX"

Klager geeft in zijn brief aan dat beklaagde in de gedrukte tekst van zijn inaugurele rede "met mijn veren aan het pronken was", zonder daarvoor, zoals academisch en zeker onder collega's gebruikelijk is, enige credits te geven. Dat stak mij met name omdat beklaagde op andere plaatsen in de gedrukte rede wel credits geeft aan mensen die hem bepaalde en m.i. minder cruciale informatie over zijn thema hebben aangeleverd".

Het gaat hierbij dus niet over een klacht over plagiaat. Door klager is in de periode tot 2004/2005 in de (inter)nationale literatuur op geen enkele wijze expliciet gemaakt dat er een samenhang bestaat tussen XXXXXX en XXXXXX. Er is slechts een suggestie door klager aan het adres van beklaagde over enige relatie geuit tussen het XXXXXXXXXX en XXXXXXXXXX.

Het vergt wel enige verbeeldingskracht om niet de indruk te krijgen dat beklaagde door de opmerking en de suggestie van klager niet gestimuleerd is geworden om nog eens dieper het XXXXXX te onderzoeken. Het is zeer bevreemdend dat beide onderzoekers – die bovendien tot dezelfde niet omvangrijke onderzoeksgroep behoren – in de periode vanaf het uitspreken van de rede tot aan het verschijnen van de gedrukte versie (en daarna) niet, zoals toch gebruikelijk is onder collega's en vakgenoten, over deze toch intrigerende kwestie gesproken hebben. Geconstateerd moet worden dat kennelijk de verhoudingen onderling zodanig waren dat van een open en oprechte communicatie geen sprake (meer) was. Het had daarnaast zeker voor de hand gelegen dat beklaagde van zijn kant op de kwestie was terug gekomen en zijn collega in woord of geschrift bedankt had voor zijn meedenken.

Concluderend kan gezegd worden dat het hier noch een plagiaatkwestie noch een kwestie van pronken met andermans veren (als bedoeld in de Gedragscode Wetenschapsbeoefening) betreft maar dat het van collegiale openheid en vertrouwelijkheid had getuigd dat beklaagde – mogelijk in aanwezigheid van de directe onderzoeksleider; zie onder – met klager uitvoerig over deze kwestie (zeker nadat bleek dat het klager zeer hoog zat) gesproken zou hebben. Beklaagde zou alsnog hierop moeten worden aangesproken.

Ad.2. Interactie klager – onderzoeksleider

In zijn schrijven geeft klager aan dat hij na ontvangst van de gedrukte rede zijn leidinggevende en tevens leider van zijn onderzoeksgroep heeft gevraagd of hij deze had gelezen. Dat bleek niet het geval te zijn. Daarop heeft klager hem op de betreffende passage gewezen en heeft hem laten weten het lastig te vinden hoe beklaagde met informatie van klager is omgegaan resp. deze heeft verzwegen. De onderzoeksleider heeft aangegeven beklaagde hierover te zullen aanspreken. De onderzoeksleider is op deze toezegging niet meer teruggekomen.

Het is duidelijk dat in de periode tussen het uitspreken van de rede en het verschijnen daarvan in gedrukte vorm geen interactie ter zake is geweest tussen klager en onderzoeksleider. Wel is de kwestie aangekaart tussen onderzoeksleider en beklaagde, maar dit heeft niet geleid tot een expliciete terugkoppeling van onderzoeksleider naar klager. Dit valt te betreuren en is de leiding ook wel te verwijten, zeker gezien het feit dat dit de afspraak was en omdat duidelijk werd dat de irritatie over de kwestie van de zijde van klager steeds groter werd. Klager voelde zich in deze zaak niet serieus genomen. Hoewel van een echte zaak niet gesproken kan worden (zie ad.1.) behoort in dit soort gevallen de directe leiding zeer adequaat te reageren, bijv. door met beide onderzoekers een indringend gesprek te hebben.

Ad.3. Interactie klager – decaan

Klager geeft in zijn brief ter zake het volgende aan. Omdat de onderzoeksleider niet meer op zijn toezegging is teruggekomen "...kaartte ik de kwestie in een gesprek tussen decaan, de onderzoeksleider en mij begin 2006 opnieuw aan (de aanleiding voor dat gesprek was een geheel andere)". Kennelijk heeft klager in de periode daarvoor opmerkingen gemaakt (in de onderzoeksgroep en faculteit) over het oncollegiale en wetenschappelijk niet-integere gedrag van beklaagde omdat klager in zijn schrijven aangeeft dat een van de redenen van dat gesprek was dat hij "...hoe langer hoe meer last van (begon) te krijgen dat mijn opmerking over het oncollegiale en wetenschappelijk niet-integere gedrag van beklaagde maar bleef hangen op de werkvloer. Dit vooral omdat het de samenwerking met beklaagde en uiteindelijk ook met mijn leidinggevende in dezelfde onderzoeksgroep belemmerde".

Dit gesprek heeft niet geleid tot een duidelijke en expliciete interactie of stellingname van de decaan ter zake omdat klager daarover het volgende schrijft: "De decaan zei met beklaagde hierover te zullen spreken. Ook van hem hoorde ik vervolgens niets meer. Daarom sprak ik de Decaan hierop medio 2006 aan. Hij liet me weten met beklaagde te hebben gesproken en dat deze een andere versie van het verhaal had dan ik, waarmee wat hem betrof de zaak was afgedaan".

In het gesprek met de decaan is duidelijk geworden dat hij meerdere keren expliciet (onder vier ogen) aan klager heeft aangegeven dat er geenszins sprake is geweest van plagiaat of niet-integer handelen van de zijde van beklaagde en dat hij als decaan daarom deze zaak als afgedaan beschouwde. Hoewel de decaan op basis van de formele stukken en de analyse van de situatie het

gelijk aan zijn kant heeft, had hij als eindverantwoordelijke meer adequaat dienen te handelen en de drie personen (klager, beklagde en onderzoeksleider) voor een indringend gesprek moeten uitnodigen. Op basis daarvan had hij formeel een conclusie moeten trekken, deze helder moeten communiceren en de kwestie daarmee moeten afsluiten. Het is nu bij een-tweetjes gebleven waardoor de kwestie niet transparant en expliciet is afgehandeld, en mede daardoor is blijven doorzeuren.

Door het gehele verloop tussen de collega's onderling, binnen de onderzoeksgroep en in de faculteit is een zaak van geringe importantie uitgegroeid tot een serieuze kwestie waarbij er eigenlijk alleen maar "verliezers" zijn. Deze kwestie is voor alle betrokkenen pijnlijk geweest.

Tot slot

Bovenstaande maakt duidelijk dat er op zichzelf niets onrechtmatig (er is geen sprake van "op gespannen voet staan" met de normen wetenschappelijk onderzoek - LOWI- en de Nederlandse gedragscode Wetenschapsbeoefening) is gebeurd, maar dat door een niet adequaat, onprofessioneel en onzichtbaar optreden van alle betrokkenen een kwestie is gegroeid. Er is m.a.w. geen grond voor de klacht (en).

De instelling doet er goed aan deze "kwestie" als casus indringend met de faculteit te bespreken en tevens het reglement en de procedures inzake Wetenschappelijke Integriteit zo duidelijk en transparant mogelijk binnen de universiteit zichtbaar en werkbaar te maken.

3. Oordeel college van bestuur

Naar aanleiding van uw klacht inzake schending van wetenschappelijke integriteit door hebben wij verzocht om als vertrouwenspersoon overeenkomstig de zgn. LOWI-procedure het College van Bestuur terzake te adviseren. Inmiddels heeft zijn advies aan ons uitgebracht.

Vornoemd advies zal rechtstreeks aan u worden toegezonden.

Wij hebben geconcludeerd dat de door de vertrouwenspersoon gevolgde procedure voldoet aan de normen die zijn omschreven in de Notitie Wetenschappelijke Integriteit van KNAW/NWO/VSNU en hebben besloten de inhoud van dit advies over te nemen.

Met betrekking tot de klacht wordt geconcludeerd dat er op zichzelf niets onrechtmatig is gebeurd. Met andere woorden: niet is komen vast te staan sprake is van een schending van wetenschappelijke integriteit, als bedoeld in voormelde Notitie, door

Daarnaast wordt geconcludeerd dat alle betrokkenen niet adequaat, onprofessioneel en onzichtbaar in deze zaak hebben geopereerd. De aanbeveling die wordt gedaan om reglementen en procedures inzake Wetenschappelijke Integriteit "zo duidelijk en transparant mogelijk" zichtbaar en werkbaar te maken hebben wij inmiddels ter hand genomen.

Indien u zich met onze uitspraak niet kunt verenigen hebt u de mogelijkheid om het oordeel te vragen van het Landelijk Orgaan voor Wetenschappelijke Integriteit dat gevestigd is bij de KNAW, Kloveniersburgwal 29, 1011 JV Amsterdam, postadres 19121, 100 GC Amsterdam.

4. Oordeel LOWI

http://www.know.nl/Content/Internet_KNAW/thematisch/bestanden/LOWIadvies2010nr2.pdf

5. Definitief oordeel college van bestuur (3 juli 2008)

In de brief van 3 mei 2010 heeft het Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit (LOWI) zijn advies gegeven inzake uw klacht tegen het besluit van het College van Bestuur van de Vrije Universiteit, van 19 december 2009. Een afschrift van de brief is aan u gezonden.

Het College van Bestuur heeft bij brief van 11 juni 2010 aan het LOWI zijn visie gegeven op de conclusie en het advies. Een afschrift van deze brief is bijgevoegd.

Indachtig het advies van het LOWI en het standpunt van het College van Bestuur terzake stellen wij het op prijs van u te vernemen of een nadere bespreking wenselijk is. Deze vraag zal eveneens aan beklagde worden voorgelegd.

Het College van Bestuur verschilt van mening met het LOWI terzake haar oordeel dat het college nalatig zou zijn geweest in de afhandeling van de klacht. Het advies van het LOWI op dit onderdeel zal dan ook niet worden gevolgd.